20368 ـ نماز کسوف برای کسی مشروع است که شاهد کسوف بوده یا کسوف در سرزمینش رخ داده

سوال

آیا می‌توانیم بر اساس خبر اهل حساب و فلک که در روزنامه نوشته شده نماز کسوف بخوانیم؟ و آیا اگر کسوف در سرزمینی دیگر رخ دهد آیا نماز کسوف را بخوانیم یا باید آن را با چشم مجرد دید؟

خلاصه‌ی پاسخ

برای اهل سرزمینی که کسوف نزد آنان رخ نداده نماز خواندن مشروع نیست، زیرا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ امر به نماز و مواردی که همراه آن است را به دیدن کسوف معلق نموده‌اند نه به خبر اهل حساب و فلک دربارۀ آن، و نه برای وقوع کسوف در سرزمینی دیگر.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

امر به نماز و دعا و ذکر و استغفار با دیدن کسوف است نه با خبر اهل فلک

در احادیث صحیح آمده که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ امر کرده‌اند که هرگاه مسلمانان خورشید گرفتگی یا ماه گرفتگی را دیدند نماز کسوف بخوانند و ذکر و دعا کنند و فرمودند: «همانا خورشید و ماه دو نشانه از نشانه‌های الله هستند که برای مرگ و زندگی کسی دچار گرفتگی نمی‌شوند، اما الله آنها را برای بیم دادن بندگانش می‌فرستد، پس هرگاه آن را دیدید نماز بخوانید و دعا کنید تا آنکه از شما برطرف گردد» و در لفظی دیگر: «پس چون آن را مشاهده کردید به ذکر الله و دعا و استغفار او پناه آورید». اینجا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ به هنگام دیدن کسوف امر به نماز و دعا و ذکر و استغفار کرده‌اند نه بر اساس خبر اهل فلک.

بنابراین بر مسلمانان واجب آن است که همگی به سنت تمسک جویند و به آن عمل کنند و از هر چیزی که در مخالفت با سنت است برحذر باشند.

پس دانسته می‌شود که کسانی که بر اساس خبر اهل فلک نماز کسوف خوانده‌اند دچار خطا و مخالفت با سنت شده‌اند.

برای مردم سرزمینی که کسوف نزد آنان رخ نداده مشروع نیست که نماز بخوانند

همچنین دانسته می‌شود که برای مردم سرزمینی که کسوف آنجا رخ نداده خواندن نماز کسوف هم مشروع نیست، زیرا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ امر به نماز را معلق به دیدن کسوف کردند نه خبر اهل حساب که قرار است کسوف رخ دهد و نه به وقوع کسوف در سرزمینی دیگر و الله عزوجل می‌فرماید:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا [سورۀ حشر: ۷]

(و آنچه را پیامبر [او] به شما داده آن را بگیرید و از آنچه شما را باز داشت باز ایستید).

و می‌فرماید:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ [سورۀ احزاب: ۲۱]

(قطعا برای شما در [اقتدا به] رسول الله سرمشقی نیکوست).

و ایشان ـ صلی الله علیه وسلم ـ هنگامی نماز کسوف خواندند که کسوف در مدینه مشاهده شد و مردم آن را دیدند، و الله عزوجل می‌فرماید:

فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ [سورۀ نور: ۶۳]

(پس کسانی که از فرمان او سرپیچی می‌کنند بترسند که مبادا بلایی به آنان رسد یا به عذابی دردناک گرفتار شوند).

مشخص است که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ آگاه‌ترین مردم و دلسوزترین مردم است و ایشان است که احکام الله را از سوی پروردگار تبلیغ می‌کنند. بنابراین اگر نماز کسوف با خبر اهل فلک یا با رخ دادن کسوف در مناطق و اقلیم‌های دیگر مشروع می‌شد بی‌شک آن را برای امتش بیان می‌کرد و امت را به آن راهنمایی می‌کرد تا حق را برای مردم تبیین کرده و امت را به آن هدایت کنند. و چون ایشان چنین چیزی را تبیین نکرده‌اند و بلکه خلاف آن را بیان کرده‌اند و امتشان را به این ارشاد کرده‌اند که در امر کسوف بر رؤیت اعتماد کنند، دانسته می‌شود که نماز مشروع نیست مگر برای کسی که شاهد کسوف بوده یا کسوف در سرزمین او رخ داده است. والله ولی التوفیق.